

Vlaams
Parlement

stuk **1266** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 30 september 2011 (2011-2012)

Nota van de Vlaamse Regering

Conceptnota Integratie en Inburgering

ingediend door de heer Geert Bourgeois,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

INHOUD

1. Inleiding.....	3
2. Consultatieproces.....	5
2.1. Beschrijving van de huidige sector	5
2.2. Startpunt: nota hervorming integratie- en inburgeringssector.....	5
2.3. Consultatierondes.....	6
3. Visie op integratie en inburgering	10
4. Instrumenten van een Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid	12
4.1. Inleiding	12
4.2. Doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid.....	12
4.3. Commissie Integratie en Nederlands	13
4.4. Managers van Diversiteit.....	13
4.5. Participatieorganisatie	13
4.6. Antwerpen en Gent	14
4.7. Limburg.....	14
4.8. Agentschap ‘Integratie en Inburgering’	14
4.9. Lokale Integratiesubsidies	18
4.10. Lokale besturen zonder integratiesubsidie	20
5. Centra voor leerloopbaanbegeleiding (werktitel).....	21
6. Verder verloop van het proces	21

Conceptnota voor de hervorming van de Integratie- en inburgeringssector

Concept voor de hervorming van de integratie- en inburgeringssector

1. INLEIDING

De Vlaamse Regering wil inzetten op een warme samenleving door de ontplooiingskansen van de mensen te bevorderen, de sociale banden tussen mensen te versterken en een inclusieve samenleving tot stand te brengen. Het integratie- en inburgeringsbeleid, waarbij inburgering het belangrijkste instrument is van het onthaalbeleid van nieuw- en oudkomers is hiervoor essentieel. Dit integratiebeleid moet emancipatorisch zijn en leiden tot evenredige participatie, het moet alle voorzieningen toegankelijk maken voor iedereen en het samenleven in diversiteit bevorderen.

Integratie en inburgering is een thema dat mensen beroert. Politici in binnen- en in buitenland, het maatschappelijk middenveld, academici en individuele burgers spreken zich uit over multiculturalisme, over (gebrek aan) verantwoordelijkheden, over oorzaken van knelpunten in het samenleven van diverse culturen en over de gevolgen van migratie op onze samenleving. Cijfers en studies wijzen op problemen en op voorzichtige successen.

Er zijn voorbeelden van geslaagde integratie. Getuige daarvan zijn de (eerste- en tweedegeneratie) migranten die hun weg gevonden hebben in onze samenleving en die succesvol zijn in media, onderwijs, economie,.... Zij werken, wonen en leven in Vlaanderen en Brussel. Hun kinderen gaan hier naar school, spreken zeer goed Nederlands en zullen net als hun ouders hun weg vinden in onze samenleving. We moeten er over waken dat zij –net als iedere burger- kansen krijgen, de geboden kansen optimaal kunnen benutten en niet gehinderd worden door discriminatie of door een negatieve perceptie die het gevolg is van samenlevingsproblemen met bepaalde groepen van eerste- en tweedegeneratie migranten die niet of veel minder hun verantwoordelijkheden opnemen.

Het kan niet dat mensen minder kansen hebben omdat ze een verschillende achtergrond hebben. Maar het kan evenmin dat mensen zich wegstoppen achter een groepsidentiteit om bepaalde verantwoordelijkheden te ontlopen. Willen we een warme samenleving creëren, dan moet iedereen zijn verantwoordelijkheid opnemen en mag niemand uitgesloten worden. Alle individuen, het middenveld, de overheid en ook het bedrijfsleven hebben een verantwoordelijkheid.

Er bestaat geen toverformule om een multiculturele samenleving te vrijwaren van botsingen, wrijvingen en uitdagingen. De aanwezigheid van meerdere culturen is een voortdurend leerproces van interactie, waarin ruimte is voor uitwisseling en onderhandeling. Bij conflicten wordt er samen gezocht naar oplossingen. Interculturaliteit is nu al een dagelijkse realiteit die we moeten inzetten als motor voor onze gezamenlijke toekomst. Mensen die met respect voor elkaars eigenheid in

interactie gaan, creëren een nieuw perspectief en bouwen zo samen aan de toekomst van Vlaanderen.

Het is niet eenvoudig om tussen de vele processen die het samenleven beïnvloeden de migratiecomponent te isoleren van andere factoren. Het gaat niet alleen over herkomst, ook socio-economische factoren, toekomstperspectieven, competenties, kennis, geloofsovertuigingen, gendermechanismen, discriminatie,... kunnen een rol spelen. Daarnaast tasten een steeds wijzigende en stijgende instroom, misbruiken van verblijfsdocumenten en migratiekanalen, een falend federaal migratie- en opvangbeleid en een niet afgestemd Europees beleid op vlak van migratie en integratie het draagvlak voor integratie in Vlaanderen en Brussel aan.

Iedereen die in Vlaanderen woont, is mee verantwoordelijk voor de uitbouw van de samenleving. We verwachten van iedereen dat zij/hij verantwoordelijkheid opneemt door als actief burger de wetten na te leven en haar of zijn competenties in te zetten om van deze samenleving een warme samenleving te maken. Als overheid hebben we de taak de mogelijkheden te creëren waardoor allen die competenties kunnen ontplooiën en erkend zien. De aanwezigheid van meerdere culturen in onze samenleving is een feit waarmee we positief aan de slag gaan. Niet het verdeeld verleden is het uitgangspunt, wel de gezamenlijke toekomst, met een gezamenlijke publieke cultuur.

Met respect voor de eigenheid van iedere burger en de verscheidenheid van verschillende individuen, willen we iedereen de mogelijkheid geven om zich te emanciperen in een niet-discriminerende samenleving. De Vlaamse Overheid erkent de verschillen, maar focust op wat mensen bindt. De verschillen kunnen verrijkend zijn, maar mogen geen belemmering vormen voor een volwaardige deelname aan de samenleving. Meer nog, we streven naar een volwaardige participatie aan de samenleving voor iedereen. Evenmin mogen de verschillen een bedreiging vormen voor de verworvenheden en vrijheden waarop de Vlaamse samenleving gebouwd is. Met het oog op het stimuleren van een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft, zet de Vlaamse Overheid in op een inburgerings- en integratiebeleid dat maximaal uitgaat van een inclusieve werking, maar drempels wegneemt en schakels creëert voor wie omwille van haar of zijn migratieverleden geen aansluiting vindt bij de Vlaamse samenleving. Vanuit het geloof in competenties en de kracht van mensen zijn die schakels altijd tijdelijk en gericht op het verhogen van zelfredzaamheid, betrokkenheid en actief burgerschap van alle burgers.

Vandaag al werkt de integratie- en inburgeringssector aan het wegnemen van drempels en het verhogen van zelfredzaamheid van mensen met een migratieachtergrond. We stellen echter vast dat de uitdagingen groot blijven en de oplossingen die geboden worden niet altijd een voldoende antwoord zijn op de vragen die leven bij lokale besturen, bij diensten en organisaties, bij individuele burgers – met of zonder migratieachtergrond. Het is om doelgericht tot resultaten te kunnen komen dat we de huidige structuren en processen tegen het licht houden. De samenleving, de individuele burger, maar ook elke organisatie, bestuur of dienst heeft er belang bij dat de middelen die vanuit de Vlaamse Overheid ter beschikking worden gesteld om integratie en inburgering te laten slagen, op de meest efficiënte manier worden aangewend.

2. CONSULTATIEPROCES

2.1. Beschrijving van de huidige sector

Er zijn 8 onthaalbureaus, 8 integratiecentra, 8 sociaal tolk- en vertaaldiensten, 8 Huizen van het Nederlands, een participatieorganisatie, een expertisecentrum, een Vlaamse tolktelefoon en 40 lokale integratiediensten. Deze organisaties verschillen op vlak van structuur (zowel publiek als privaat), samenstelling (al dan niet meerdere deelwerkingen in één overkoepelende structuur), naam (enkel de Huizen van het Nederlands en de Onthaalbureaus hebben een eigen merknaam), en de aansturing.

Er worden 75 werkingen¹ betoelaagd voor een totaal budget van 49.391.578 EUR. Binnen de sector wordt zowel eerstelijns (de klant is een individu) als tweedelijns (de klant is een organisatie of de werking richt zich tot de bredere samenleving) gewerkt.

Deze oefening vertrekt van het principe dat alle doelstellingen, doelgroepen, opdrachten en taken zoals beschreven in de decreten (integratie, inburgering, huizen van het Nederlands) essentiële elementen van een inburgerings- en integratiebeleid zijn.

2.2. Startpunt: nota hervorming integratie- en inburgeringssector

Vanuit het streven naar een slagkrachtige en efficiënte overheid, het streven naar een partnerschap met sterke lokale besturen, het verminderen van het aantal vzw's, de uitvoering van het witboek interne staatshervorming en het voornemen, beschreven in de beleidsnota "Inburgering en Integratie", om de doelmatigheid van het aanbod en de efficiëntie en effectiviteit van het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid te verhogen, werd een mogelijk voorstel tot hervorming voorgelegd aan de sector.

De finaliteit van de hervorming werd als volgt gedefinieerd:

- Een verhoogde effectiviteit: als gevolg van de reorganisatie moet de sector beter bijdragen aan de realisatie van het Vlaams beleid en moeten de resultaten meer in overeenstemming zijn met de doelstellingen van het regeringsbeleid.
- Een verhoogde efficiëntie: als gevolg van de reorganisatie moet het grootst mogelijke effect of resultaat bereikt worden met de beschikbare middelen.
- Een duidelijke profilering en versterking van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid: de reorganisatie moet leiden tot een herkenbare, toegankelijke, professionele en klantvriendelijke integratie- en inburgeringssector.
- Gericht op de eindgebruiker: het moet duidelijk zijn waar hij terecht kan voor ondersteuning, begeleiding en informatie die migratie/integratie-gerelateerd zijn. De reorganisatie mag niet leiden tot een impliciete of expliciete beperking van de doelgroepen en eindgebruikers.

¹ De Schroef (schipperswerking) wordt buiten beschouwing gelaten. De Schroef ontvangt jaarlijks 64.890 EUR. 40 diensten zijn geïntegreerd in lokale besturen, daarnaast worden er 32 organisaties gefinancierd, waarvan er een aantal in eenzelfde organisatiestructuur zijn ondergebracht.

Het principe dat integratie plaatsvindt op het lokale niveau en dat de Vlaamse Overheid zowel op de eerste als op de tweede lijn voorziet in een ondersteuning om tot een inclusieve, pluriforme samenleving te komen, staat voorop.

Een mogelijk organisatiemodel voor de integratie- en inburgeringssector reorganiseert de huidige organisaties tot acht vzw's (één per provincie) die alle opdrachten van de huidige deelsectoren geïntegreerd aanbieden. Voor Brussel is een afwijkend scenario voorgesteld waarbij het Huis van het Nederlands buiten de geïntegreerde organisatie gehouden wordt omwille van de specifieke talige en institutionele situatie.

Alle deelsectoren zijn over dit voorgestelde model geïnformeerd en zijn geconsulteerd met als doel de knelpunten van het voorstel in kaart te brengen en de randvoorwaarden op te lijsten om tot een geslaagde hervorming te komen.

2.3. Consultatierondes

EERSTE CONSULTATIERONDE

Uit de eerste consultatieronde bleek geen of in het beste geval slechts een beperkt draagvlak voor de voorgestelde hervorming. De noodzaak tot hervorming werd erkend, maar volgens de sector ontbrak een inhoudelijk debat.

Een steeds terugkerende opmerking betrof de voorgestelde keuze voor een privaatrechtelijke structuur. De sector wordt actueel gekenmerkt door twee organisatorische basismodellen. Enerzijds een publiekrechtelijk model waarbij de deelsectoren (of een deel) zijn geïntegreerd in een publiekrechtelijke structuur en een privaatrechtelijk model waarbij wordt gewerkt vanuit een private vzw.

Als belangrijke aandachtspunten werden het verlies aan personeel (door wijziging van het arbeidsrechtelijke statuut) en de impact op de financiële middelen aangegeven (door het mogelijke verlies van alternatieve financieringsbronnen via lokale besturen). Dit laatste punt geldt vooral voor diensten die in een lokale of provinciale structuur zijn ondergebracht, maar is het meest acuut voor de sociaal tolk- en vertaaldiensten waarvoor het financieringsmodel zoals beschreven in het integratiedecreet nog niet in uitvoering is.

Een belangrijke bezorgdheid bij de hervorming was de impact op de operationele werking: de sector pleit voor een zo minimaal mogelijke impact en voor de nodige ondersteuning vanuit het Vlaamse Beleid in het veranderingsproces.

De invulling van de regierol van de lokale besturen werd als een zeer belangrijk aandachtspunt benoemd. Er dient rekening gehouden te worden met de specifieke lokale context. Zo zijn de grote steden (Antwerpen/Gent) vragende partij voor een zeer actieve invulling. Voor andere gemeentebesturen is dit minder het geval, omdat de problematiek van migratie en integratie minder prioritair is of omdat zij niet over de noodzakelijke financiële middelen beschikken.

Het aantonen van de meerwaarde van de hervorming werd in alle sessies als een belangrijke kritische succesfactor aangegeven, net als transparante communicatie gedurende het gehele hervormingsproces.

Uit de consultatieronde bleek ook dat tijdens het hervormingsproces rekening zal moeten gehouden worden met de sterk verschillende context per werkgebied:

- De feitelijke situatie: stedelijk/landelijk en sterke migratie/beperkte migratie.
- De verschillende organisatorische structuren van de werkingsgebieden:
 - al vergaand geïntegreerd/ beperkte samenwerking;
 - publiekrechtelijke structuur/privaatrechtelijke structuur;
 - sterke aansturing vanuit de lokale besturen /beperkte aansturing lokale besturen.
- Het ene werkingsgebied zal, bij de implementatie van een hervorming een moeilijker proces doormaken dan het andere werkgebied. Het proces zal niet overal aan dezelfde snelheid kunnen verlopen en de intensiteit, financiële impact en gevoeligheden kunnen sterk verschillen.

De Huizen van het Nederlands pleitten voor een integratie bij het beleidsdomein Onderwijs omwille van hun sterke band met het volwassenenonderwijs.

INHOUDELIJKE CONSULTATIERONDE

Met de tweede reeks workshops werd ingespeeld op de vraag naar een **inhoudelijk debat**. Deze sessies met de verschillende deelsectoren hebben getoond dat de inhoudelijke visie zoals toegelicht door het kabinet gedeeld wordt door alle deelsectoren en lokale besturen (cf. infra voor de visie).

Uit de verschillende workshops en in het bijzonder de afsluitende collectieve workshops (beperkte vertegenwoordiging van alle deelsectoren) kon worden besloten dat **de uitdagingen waarvoor deze samenleving staat slechts kan slagen indien er meer wordt samengewerkt**. Hoewel vandaag al wordt samengewerkt, steunt deze samenwerking nog te veel op ad-hocinitiatieven die verschillen per werkingsgebied en afhankelijk zijn van persoonlijke relaties tussen medewerkers in de verschillende deelsectoren.

Door de deelnemers werd **erkend** dat de deelsectoren:

- te weinig van elkaars werking kennen en teveel naast elkaar opereren;
- teveel uitsluitend werken vanuit hun kerntaken en onvoldoende opportuniteiten detecteren voor de andere deelsectoren;
- geen geïntegreerde totaaloplossing kunnen aanbieden aan de klant in het kader van de tweedelijnswerking (lokale besturen/organisaties/voorzieningen);
- het voor de klant niet steeds duidelijk is wie wat aanbiedt of doet.

Belangrijk **operationele opportuniteiten** worden daardoor gemist. Enkele voorbeelden:

- door middel van taalbeleid kunnen andere problemen m.b.t. toegankelijkheid aan de oppervlakte komen waarop bijv. de huidige integratiecentra kunnen inspelen²;
- door middel van de diensten van sociaal tolken en vertalen kan een taalbeleid gekoppeld worden aan de dienstverlening zodat op lange termijn met de betrokken organisaties structureel aan het bevorderen van een goede kennis van het Nederlands kan worden gewerkt;
- inburgering kan een belangrijke signaalfunctie uitoefenen naar de integratiecentra en lokale besturen met betrekking tot het gebrek aan toegankelijkheid³;
- indien er bij bepaalde organisaties knelpunten zijn op het vlak van taaltoegankelijkheid kunnen sociaal tolk- en vertaaldiensten worden ingezet.

Daarnaast worden er ook **strategische opportuniteiten** gemist zoals bijvoorbeeld:

- Het aanbieden van de tweedelijnswerking vanuit een één-loket-concept waardoor de klant (lokaal bestuur/organisatie) met zijn vragen slechts bij één instantie moet aankloppen en van daar uit een totaal oplossing/begeleiding kan aangeboden krijgen mbt toegankelijkheid. Dit versterkt ook de transparantie.
- Een gezamenlijke profilering waardoor men met meer autoriteit kan spreken en vanuit een sterker profiel organisaties en lokale besturen kan aansporen om toegankelijkheid als aandachtspunt in hun werking in te schrijven.

De lokale besturen ervaren ook een gebrek aan **afstemming in de samenwerking tussen de deelsectoren en de lokale besturen**. Daarom is de regierol van de lokale besturen een belangrijk aandachtspunt. Uit de workshops bleek dat partnerschap en respect voor elkaars werking belangrijke voorwaarden zijn voor een optimale werking van deze regierol.

² Procesbegeleiding om een taalbeleid op te zetten, vertoont zeer grote gelijkenissen met procesbegeleiding om werk te maken van interculturalisering of om de toegankelijkheid van organisaties voor mensen met een andere herkomst te verhogen. Iedere procesbegeleiding vertrekt van de visie van de organisatie, werkt aan een draagvlak binnen de organisatie en bevat stappen als het analyseren van specifieke processen, het screenen van (communicatie)instrumenten, het benoemen, implementeren, opvolgen en bijsturen van concrete acties,... Werken aan een taalbeleid en/of werken aan interculturalisering zijn complementair. Vandaag wordt vaak aan het ene of aan het andere gewerkt, afhankelijk van de deelsector die de procesbegeleiding initieert. Nochtans is het in de praktijk niet altijd eenvoudig om het ene volledig los te koppelen van het andere en/of is het ene een hefboom om het andere bespreekbaar te maken. Als één organisatie voor beide aspecten (taalbeleid en interculturalisering) aandacht zou hebben, kunnen efficiëntiewinsten worden geboekt.

³ Onthaalbureaus detecteren via hun contacten met inburgeraars –zowel tijdens de lessen Maatschappelijke Oriëntatie als tijdens individuele sessies trajectbegeleiding– welke de drempels zijn die inburgeraars ervaren wanneer ze gebruik willen maken van reguliere diensten of organisaties. Lokale besturen bevragen zelf anderstaligen en nieuwkomers of onderzoeken welke domeinen prioritair zijn om mensen met een migratieachtergrond beter te bereiken. Zowel op vlak van informatie-uitwisseling, omgevingsanalyse als afstemming van concrete acties kan de samenwerking tussen lokale besturen en onthaalbureaus nog verbeteren. Zo zouden de acties van de lokale besturen beter kunnen worden afgestemd op de concrete noden die inburgeraars ondervinden en zouden de inburgeraars beter geïnformeerd kunnen worden door onthaalbureaus over de acties die lokale besturen opzetten.

De verwachtingen van de lokale besturen op het vlak van ondersteuning vanuit de integratiecentra (Vlaanderen) is sterk afhankelijk van het **type van lokaal bestuur**. Er werden drie types van lokale besturen naar voor geschoven:

- Centrumsteden (in het bijzonder Gent en Antwerpen) waar er veel expertise aanwezig is en die hun regierol ten volle (kunnen) opnemen. Hier is er een vraag naar partnerschap waarbij de beide werkingen elkaar kunnen versterken.
- De besturen voor wie inburgering en integratie een belangrijk beleidspunt is maar waar de uitbouw van de werking en expertise nog in opbouw is. Hier is er een vraag naar ondersteuning om naar een volwaardig partnerschap te kunnen evolueren.
- De besturen voor wie inburgering en integratie geen prioriteit is. Hier is er nood aan het stimuleren van besturen om integratie en inburgering op de agenda te zetten.

Voor deze specifieke derde categorie, ziet de sector een belangrijke rol weggelegd voor de Vlaamse overheid om die lokale besturen aan te sporen de regierol daadwerkelijk op te nemen. Vanuit de workshop inburgering werd aangegeven dat het werken vanuit een sterk geïntegreerde organisatie als gevolg zou kunnen hebben dat deze organisatie sterker staat ten aanzien van de gemeentebesturen. De verdeelde werking van de vier deelsectoren is op dit vlak zeker geen pluspunt.

Vanuit de inhoudelijke workshops kan ook worden geconcludeerd dat de **eerste- en tweedelijnswerking complementair en versterkend** zijn. Er moet op beide worden ingezet en we moeten er maximaal naar streven dat ze elkaar versterken. Aansluitend werd er een pleidooi gehouden voor de noodzaak tot versterking van het secundair traject of het tweedelijnswerk. Inzetten op drempels in de ontvangende samenleving is bijzonder belangrijk. Tegelijk werd er ook op gewezen dat –vooral op het vlak van kennis van het Nederlands- de huidige **kennis van het Nederlands** binnen inburgering te beperkt is om een vlotte doorstroom naar het regulier aanbod te verzekeren.

De sector vroeg ook aandacht voor het aspect '**sensibilisering van de ontvangende samenleving**'. Het aanbieden van procesbegeleiding aan organisaties die nog niet overtuigd zijn van het belang van toegankelijkheid heeft geen zin. Gericht communicatie en het op de agenda plaatsen van dit thema moeten aandachtspunten blijven. Dit kan volgens een aantal deelnemers aan de workshops het best gebeuren vanuit een sterk geïntegreerd werkende sector die zich profileert met een scherpe visie en transparante, professionele diensten.

Hierbij aansluitend is het belangrijk dat de lokale besturen organisaties/voorzieningen duidelijk weten voor welke ondersteuning en dienstverlening ze waar terecht kunnen. Tijdens de inhoudelijke workshops werd erkend dat dit niet steeds het geval is. Dit werd ook door de VVSG bevestigd.

Een **goede kennis van het Nederlands** nastreven en mensen toelaten om dat Nederlands te gebruiken, is een uitdaging die zich zowel op het eerste- als op het tweedelijnsniveau situeert. Taalbeleid en taalpromotie worden door de vier deelsectoren als een belangrijk instrument erkend. Zowel de Huizen van het Nederlands als de Integratiecentra krijgen vragen naar begeleiding bij het opzetten

van een taalbeleid. In bepaalde regio's gelden op dit vlak goede samenwerkingsverbanden, in andere regio's is er nauwelijks samenwerking.

Vanuit de vaststelling dat de integratie- en inburgeringssector expliciete uitvoerende taken worden toegewezen, werd tijdens de thematische workshops de vraag gesteld of een IVA/EVA-model met een centrale aansturing over de verschillende werkgebieden heen geen alternatief model voor een hervorming zou kunnen zijn.

Samengevat kunnen de volgende conclusies getrokken worden uit de inhoudelijke consultatieronde:

- een meer geïntegreerde werking kan leiden tot betere antwoorden op de uitdagingen waarvoor we staan;
- een meer centrale aansturing vanuit het Vlaams beleid kan tot meer afstemming leiden voor wat betreft de invulling van de decretaal bepaalde opdrachten over de verschillende werkgebieden heen;
- er is nood aan een meer vraaggestuurde werking in functie van de behoeften van de klant (vooral op vlak van de tweedelijnswerking);
- de vraag naar ondersteuning vanuit de lokale besturen is verschillend per lokaal bestuur;
- de sector is bezorgd dat het integratiebeleid zal ondergesneeuwd raken door het inburgeringsbeleid;
- een stimulerend beleid vanuit Vlaanderen blijft noodzakelijk: een sterke profilering van de sector kan helpen om het thema van toegankelijkheid bij alle beleidsdomeinen, lokale besturen, organisaties en voorzieningen op de agenda te plaatsen.

3. VISIE OP INTEGRATIE EN INBURGERING

Integratie en inburgering zijn processen die zich afspelen in de samenleving en die door meerdere factoren beïnvloed worden. Integratie voltrekt zich tussen mensen, in de straat, de wijk, de buurt. Integratie is een wederkerig proces in functie van het vormen van een samenhangend geheel. Om integratie te laten slagen zijn wederzijdse inspanningen nodig: van de nieuwkomer/migrant, van iedere burger, van de ontvangende samenleving, van lokale besturen, diensten, organisaties, het middenveld en van de Vlaamse Overheid. Integratie richt zich op drie sporen: emancipatie van de doelgroep in functie van evenredige participatie, het toegankelijk maken van voorzieningen voor iedereen en het werken aan meer sociale cohesie in een steeds diverser wordende samenleving. Inburgering wordt vandaag vaak gelijkgesteld aan het afleggen van een inburgeringstraject. Nochtans gaat inburgering verder dan dat. Het verwijst naar actief burgerschap, naar deelname aan de samenleving als volwaardig burger.

Van iedere individuele burger verwacht de Vlaamse Overheid dat zij/hij inspanningen levert om volwaardig deel uit te maken van en te participeren aan de Vlaamse samenleving en dat zij/hij de diversiteit van die samenleving erkent en er positief mee omgaat. Dat betekent concreet dat we verwachten dat iedereen Nederlands kent en spreekt in functie van sociale en professionele zelfredzaamheid en in functie van het kunnen deelnemen aan de samenleving, dat iedereen werkt, betrokken is bij de opvoeding van haar/zijn kinderen en zich waar mogelijk maatschappelijk engageert.

De Vlaamse Overheid wil iedereen kansen geven om zich te emanciperen in een niet-discriminerende samenleving. Daarom verwacht de overheid evenzeer dat iedereen de wetten naleeft en dat niemand discrimineert. De Vlaamse Overheid doet met andere woorden een beroep op ieders actief burgerschap om tot een gedeelde en warme samenleving te komen.

Van lokale besturen, diensten en organisaties verwacht de Vlaamse Overheid dat ze hun werking openstellen voor en afstemmen op alle burgers, ongeacht hun herkomst en dat ze werk maken van een maatschappelijk draagvlak. Dat betekent dat hun dienstverlening toegankelijk is, dat ze een taal- en toegankelijkheidsbeleid voeren, dat ze discriminatie bestrijden en sociale cohesie bevorderen. Lokale besturen, diensten en organisaties moeten daarbij, net als de Vlaamse Overheid, meer het voortouw nemen.

In een ideale wereld neemt iedere burger zijn verantwoordelijkheid ten volle op, participeert hij, heeft hij de vaardigheden en de kennis om actief burger te zijn. In diezelfde ideale wereld is er geen discriminatie, zijn diensten toegankelijk, werken ze voor iedereen en is er sociale cohesie. We stellen vandaag echter vast dat er drempels zijn. Het is van belang deze drempels op een juiste manier te benoemen en daar passende maatregelen op maat tegenover te plaatsen, zodat individuen die drempels kunnen overwinnen en voor die inspanningen erkend worden. Sommige drempels hebben te maken met taal, andere met onvoldoende kennis, informatie en vaardigheden, andere hebben te maken met discriminatie. Deze laatste problematiek valt evenwel niet onder de scope van deze reorganisatieoefening.

De Vlaamse Overheid voorziet in een integratie- en inburgeringsbeleid dat focust op overdracht van kennis, het verwerven van vaardigheden en het leren van de Nederlandse taal. Waar nodig biedt de Vlaamse Overheid begeleiding op maat aan, zowel voor de sterkste als voor de zwakste groepen. Kenmerkend voor het integratie- en inburgeringsbeleid is dat het ondersteunend, motiverend en in functie van verhoogde inclusiviteit werkt. Ten aanzien van individuele burgers die behoren tot specifieke doelgroepen, werkt de integratie- en inburgeringssector in functie van emancipatie, zelfredzaamheid en actief burgerschap. De sector vertrekt van de sterkte van mensen, hun kennis en vaardigheden en motiveert hen om ten volle hun verantwoordelijkheid op te nemen om hun plaats in onze samenleving op te nemen. Vrijwillig als het kan, verplicht als het moet. Trajecten en begeleiding kunnen variëren in intensiteit, maar zijn altijd beperkt in de tijd, op maat van het individu en gericht op zelfredzaamheid en aansluiting bij het regulier aanbod.

Ten aanzien van lokale besturen, organisaties en diensten, werkt de integratie- en inburgeringssector in functie van een inclusief beleid en draagvlak voor een open en diverse samenleving. De sector ondersteunt besturen, organisaties en diensten met expertise-inbreng, een vormingsaanbod, projectmatige begeleiding, het aanreiken van methodieken en instrumenten. De integratie- en inburgeringssector treedt niet in de plaats van reguliere diensten, maar zet samen projecten op in functie van overdracht en inbedding in de reguliere werking van lokale besturen, organisaties en diensten. Net als de eerstelijnssteuning is ook dit aanbod beperkt in tijd en op maat van de klant.

Lokale besturen zijn essentiële partners in het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid. Integratie gebeurt op het meest lokale niveau: in de buurt, in de wijk. De Vlaamse Overheid erkent het lokaal bestuur als regisseur en als partner. Dat betekent dat de instrumenten van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid in uitvoering van de decreten en de prioriteiten van de horizontale Commissie Nederlands en Integratie afgestemd worden op de lokale beleidsprioriteiten en de lokale noden en uitdagingen. Met de uitvoering van het integratiedecreet krijgen lokale besturen hiervoor een juridische basis. Voor de steden Antwerpen en Gent zal worden nagegaan hoe de werking van de integratie- en inburgeringssector kan geïntegreerd worden in de stad.

4. INSTRUMENTEN VAN EEN VLAAMS INTEGRATIE- EN INBURGERINGSBELEID

4.1. Inleiding

Het huidige decreet op de Huizen van het Nederlands, het inburgeringsdecreet en het integratiedecreet beschrijven concrete instrumenten om werk te maken van inburgering en integratie. Het meest tastbare voorbeeld is het inburgeringstraject. De kerntaken van de Huizen van het Nederlands zijn ook vrij concreet en gericht op intake, screening en doorverwijzing. De opdrachten van de huidige integratiesector zijn vandaag vager omschreven met uitzondering van het instrument sociaal tolken en vertalen. Deze conceptnota wil een kader bieden voor de verdere concretisering en operationalisering van alle opdrachten.

Inhoudelijk blijven de kernopdrachten en –doelstellingen uit de drie decreten behouden. Ze staan vandaag te veel los van elkaar hoewel ze in de praktijk vaak complementair zijn en hetzelfde doel voor ogen hebben. Vanuit de overtuiging dat alle opdrachten zoals beschreven in de decreten ook effectief noodzakelijk zijn om de doelstellingen van het inburgerings- en het integratiebeleid te realiseren, blijven de kernopdrachten behouden. In functie van een meer doelgerichte inzet van de bestaande instrumenten, wordt een kader gecreëerd dat toelaat om de eerste- en de tweedelijnsinstrumenten optimaal te kunnen inzetten op het terrein.

4.2. Doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid

Er bestaat verwarring over de afbakening van de doelgroep van het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse Overheid. Om duidelijk te maken dat integratie een wederkerig verhaal is en de Vlaamse Overheid een beroep doet op ieders verantwoordelijkheid om het samenleven met meerdere culturen mogelijk te maken, vertrekken we van de doelgroepdefinitie van het integratiedecreet.

Het integratiebeleid richt zich op de hele samenleving en definieert bijzondere doelgroepen. Eerste- en tweede generatie migranten, woonwagenbewoners en mensen zonder wettig verblijf⁴ zijn de bijzondere doelgroepen van het

⁴ We verwijzen naar de memorie van toelichting bij het integratiedecreet waarin de opdrachten voor mensen zonder wettig verblijf worden opgesomd: “Het voeren van een beleid gericht op het waarborgen van de noodzakelijke rechten (zoals het recht op dringende medische zorg en het recht op onderwijs voor minderjarigen) voor vreemdelingen zonder wettig verblijf houdt ook in dat deze

integratiebeleid. Om een geïntegreerde werking mogelijk te maken, voegen we inburgeraars en anderstaligen die Nederlands leren gericht op sociale, professionele of educatieve redzaamheid als bijzondere doelgroepen toe.

4.3. Commissie Integratie en Nederlands

De Commissie Integratiebeleid, zoals beschreven in het integratiedecreet heeft als doel het horizontaal integratiebeleid van de Vlaamse Regering in kaart te brengen, op te volgen en te stimuleren. De beleidsprioriteiten die de Vlaamse Regering per beleidsdomein in het horizontaal plan integratiebeleid vastlegt, zijn het kader voor de werking van de integratiesector. Gesubsidieerde diensten kunnen immers een beroep doen op de integratiesector voor vorming, kennis- en expertiseinbreng, sociaal tolk- en vertaalondersteuning en projectmatige ondersteuning in functie van de uitvoering van de beleidsprioriteiten zoals bepaald in het horizontaal plan integratiebeleid.

De Commissie wordt uitgebreid tot een “Commissie Integratie en Nederlands”. Tegelijk een goede kennis van het Nederlands stimuleren en een toegankelijke dienstverlening garanderen voor mensen die niet altijd voldoende Nederlands spreken, is een uitdaging waar veel diensten voor staan. De Vlaamse Overheid ziet een goede kennis van het Nederlands als voorwaarde voor gelijke kansen en wil daarom over alle beleidsdomeinen heen het gebruik van het Nederlands stimuleren, zonder voorbij te gaan aan de vaststelling dat er steeds mensen zullen zijn die nood hebben aan Nederlandse taalondersteuning.

4.4. Managers van Diversiteit

Het subsidiekader ‘Gezocht: Managers van Diversiteit’ financiert experimentele, aanvullende of vernieuwende projecten op het versterken van het integratiebeleid. Organisaties, bedrijven en burgers die werken aan een samenleving in diversiteit, en daarbij niet vertrekkende vanuit vaste structuren, algemene theorieën en denkkaders, maar vanuit een nood en een vaste wil om in te spelen op de veranderende samenleving, kunnen intekenen op deze subsidie. Los van het bestaande aanbod, en dus ook binnen een hervormde sector, blijft de mogelijkheid bestaan om soepel in te spelen op bepaalde evoluties door deze experimenteerruimte te behouden.

4.5. Participatieorganisatie

De Vlaamse Overheid erkent en subsidieert de participatieorganisatie (het Minderhedenforum) als belangenbehartiger en spreekbuis van de doelgroepen. Het Minderhedenforum is ondersteuner van het middenveld van mensen met een migratieachtergrond. Om de werking verder te professionaliseren en om een meer

mensen in de best mogelijke omstandigheden dienen georiënteerd te worden naar een zinvol toekomstperspectief, bijvoorbeeld door hen te informeren over programma's rond vrijwillige terugkeer. Er mogen in ieder geval bij deze mensen geen onterechte toekomstverwachtingen worden gecreëerd m.b.t. hun juridisch statuut.”

gebiedsdekkende werking van de participatieorganisatie mogelijk te maken, wordt de werking van de participatieorganisatie versterkt.

Deze versterking dient om de kritische rol die nu vaak door de integratiesector wordt opgenomen, te continueren. Een samenleving heeft nood aan een kritisch klankbord.

4.6. Antwerpen en Gent

Voor de steden Antwerpen en Gent wordt nagegaan hoe de uitvoering (en dus de verschillende deelorganisaties) van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid kan geïntegreerd worden in de werking van de stad. De steden Antwerpen en Gent schrijven zich daardoor in in het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid.

Een samenwerking tussen deze steden en het agentschap (cf. 4.7) op vlak van uitvoering van het Vlaams beleid, afstemming van de werking, beleidsinput, kennis- en expertise-uitwisseling en uitwisseling van data zal minstens moeten gegarandeerd worden.

4.7. Limburg

Voor Limburg wordt nagegaan hoe de uitvoering (en dus de verschillende deelorganisaties) van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid kan geïntegreerd worden in de werking van de provincie. De provincie Limburg schrijft zich in in het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid.

Een samenwerking tussen de provincie Limburg en het agentschap (cf. 4.8) op vlak van uitvoering van het Vlaams beleid, afstemming van de werking, beleidsinput, kennis- en expertiseuitwisseling en uitwisseling van data zal minstens moeten gegarandeerd worden.

4.8. Agentschap “Integratie en Inburgering”

VORM

Het agentschap “Integratie en Inburgering” is een extern verzelfstandigd agentschap met private rechtspersoonlijkheid. Er zal verder worden uitgeklaard welke rechtspersoon (vzw, coöperatieve vennootschap,...) de meest geschikte is. De Vlaamse Overheid is de enige eigenaar.

MISSIE

Het agentschap “Integratie en Inburgering” creëert een kader voor een kwaliteitsvol, efficiënt en samenhangend Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid en geeft uitvoering aan dit beleid in nauwe samenwerking met lokale besturen en met de andere relevante beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid.

Het agentschap “Integratie en Inburgering” biedt voor heel Vlaanderen en Brussel eerste- en tweedelijnsdiensten aan waaronder minstens:

- primaire inburgeringstrajecten

- sociaal tolk- en vertaalondersteuning
- ondersteuning van lokale besturen, organisaties en diensten bij het toegankelijk maken van hun dienstverlening voor personen met een migratieverleden
- projecten die de sociale cohesie in een diverse samenleving stimuleren en de emancipatie van doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid ondersteunen
- taalpromotie en taalbeleidsondersteuning

VISIE

Het agentschap “Integratie en Inburgering” geeft uitvoering aan het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse overheid in nauwe samenwerking met lokale besturen en met de andere beleidsdomeinen van de Vlaamse Overheid.

Dit doet het agentschap “Integratie en Inburgering” door een eerste- en een tweedelijnswerking op te zetten die inspeelt op lokale en regionale behoeften en uitvoering geeft aan de prioriteiten zoals bepaald door de horizontale “Commissie Integratie en Nederlands” en zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Bij iedere vraag gaat het agentschap “Integratie en Inburgering” na welke de migratie-/integratiecomponent is. Daar waar reguliere actoren beter geplaatst zijn om een knelpunt aan te pakken, wordt doorverwezen of samengewerkt in functie van optimale doorstroom.

Zowel op vlak van de eerste- als de tweedelijnswerking is de tussenkomst van het agentschap “Integratie en Inburgering” voor de klant tijdelijk van aard en afgestemd op de behoefte van de klant. De klant en het agentschap “Integratie en Inburgering” hebben een gedeelde verantwoordelijkheid voor het welslagen van het traject/project.

Het doel van de eerstelijnswerking is de klant (individuele burger) te begeleiden naar zelfredzaamheid en aansluiting bij het reguliere aanbod van organisaties, diensten en lokale besturen. Het doel van de tweedelijnswerking is te komen tot een inclusief beleid van reguliere sectoren en actoren ten aanzien van mensen met een migratieachtergrond en een samenleving die kan omgaan met diversiteit.

In functie van het realiseren van kerntaken kunnen sensibiliseringsacties ten aanzien van de brede samenleving, experimentele projecten en onderzoeken worden opgezet.

Het agentschap “Integratie en Inburgering” coördineert de werkzaamheden van de “Commissie Integratie en Nederlands” en bereidt het horizontaal plan Integratie en Nederlands voor.

ORGANISATIESTRUCTUUR

Een Raad van Bestuur vertaalt de beheersovereenkomst die afgesloten wordt met de Vlaamse Overheid naar beleidsplannen en volgt de uitvoering van de beleidsplannen op.

Vlaanderen wordt, na de regioscreening, opgedeeld in operationele regio's die bepaald worden aan de hand van een aantal criteria zoals onder andere:

- Aantal nieuwkomers (instroom);
- Bestaande samenwerkingsverbanden (zorgregio's, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, consortia-indeling, VDAB-werkingsgebieden,...);
- Huidige indeling van loketten en antennes, regio's van de bestaande organisaties;

Het Brussels Hoofdstedelijk gewest vormt een afzonderlijke regio. Voor de steden Antwerpen en Gent wordt nagegaan hoe de uitvoering van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid kan geïntegreerd worden in de werking van de stad (cf. 4.6.).

Het agentschap "Integratie en Inburgering" heeft minstens in iedere centrumstad een loket. In functie van een behoeftedekkend aanbod kunnen meer loketten worden opgericht. In een loket worden volgende diensten aangeboden:

- Onthaal i.f.v. informatieverstrekking en doorverwijzing (voor alle burgers voor zover het over migratie- en integratiegerelateerde zaken gaat);
- Intake i.f.v. instap in eerstelijnsaanbod van het agentschap "Inburgering en Integratie" (voor de bijzondere doelgroepen zoals bepaald in 4.2.);
- Eerstelijnsaanbod (zoals bijvoorbeeld trajectbegeleiding voor inburgeraars – groepslessen kunnen loketoverschrijdend worden aangeboden).

Na deze regioscreening wordt per "Integratie en Inburgering"-regio een tweedelijnsaanbod uitgewerkt op basis van de prioriteiten van de Vlaamse Overheid en in afstemming met de regionale en lokale behoeften. Dat tweedelijnsaanbod kan bestaan uit:

- Informeren en doorverwijzen;
- Vormingen;
- Het uitwerken van projecten met reguliere actoren die een taal(promotie)beleid willen opzetten, hun toegankelijkheid willen verhogen, hun werking willen interculturaliseren, de sociale cohesie in een diverse samenleving willen verbeteren en/of gericht zijn op de emancipatie van doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid;
- Het aanbieden van kennis- en expertise;
- Een aanbod sociaal tolken en vertalen.

"Integratie en Inburgering" -centraal staat in voor:

- De ondersteunende diensten (logistiek, financieel- en personeelsbeleid, ICT, kenniscentrum, samenwerkingsovereenkomsten op centraal niveau,...);
- Beleidsvoorbereiding, planning, opvolging, evaluatie, kwaliteitsbeleid;
- De realisatie van de missie van het agentschap "Integratie en Inburgering" over alle regio's;
- Het bewaken van de visie van het agentschap "Integratie en Inburgering" in alle regio's;
- De gelijkvormigheid en kwalitatieve gelijkwaardigheid van de inburgeringstrajecten;
- De tolkentelefoon;
- De gelijkvormigheid en de kwalitatieve gelijkwaardigheid van het aanbod sociaal tolken en vertalen;

- Het matchen van sociaal tolken en sociaal vertalers voor die regio's waarvan het agentschap "Integratie en Inburgering" als inrichtende macht voor sociaal tolken en vertalen is aangeduid;
- Een optimale afstemming van het aanbod maatschappelijke oriëntatie (MO) op de vraag naar lessen MO. Het aanbod MO kan regio-overschrijdend worden aangeboden;
- Het adviseren van de minister over de besteding van de lokale integratiesubsidies;
- Een efficiënte besteding van middelen volgens objectieve criteria die een evenredige verdeling van de middelen over eerste- en tweedelijnswerking en alle doelstellingen van het integratie- en inburgeringsbeleid garanderen.;
- De communicatie van het agentschap "Integratie en Inburgering" waaronder informatie- en sensibiliseringscampagnes voor heel Vlaanderen;
- De kwaliteit van het aanbod;
- Het klantgericht werken.

De "Integratie en Inburgering"-regio's geven uitvoering aan de kerntaken van het agentschap "Integratie en Inburgering" in nauwe samenwerking met de lokale besturen. Daartoe wordt per regio een regio-overleg geïnstalleerd. Alle partners betrokken bij de uitvoering van het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse Overheid in die regio, worden uitgenodigd om deel te nemen aan dit overleg.

WERKING

De beheersovereenkomst met de minister bevoegd voor Inburgering en Integratie en de beleidsprioriteiten van het horizontaal beleidsplan Integratie en Nederlands, worden omgezet in strategische beleidsplannen voor het agentschap "Integratie en Inburgering". Per regio worden de strategische plannen omgezet in regionale actieplannen die afgestemd worden met lokale noden en lokale beleidsprioriteiten.

Voor de eerstelijnswerking zijn de uitvoering van het inburgeringsdecreet enerzijds en de lokale omgevingsanalyses anderzijds bepalend voor de regionale operationalisering van de strategische beleidsplannen van het agentschap "Integratie en Inburgering". Het opzetten van een aanvullende eerstelijnswerking naast inburgering kan alleen wanneer er geen enkele reguliere dienst of organisatie die werking kan organiseren en het knelpunt migratiegerelateerd is. Een aanvullende eerstelijnsdienstverlening naast inburgering wordt enkel opgezet samen met een lokaal bestuur en/of een dienst in functie van overdracht naar de reguliere werking van het lokaal bestuur en/of de dienst en met het oog op aansluiting bij het regulier aanbod. Het agentschap "Integratie en Inburgering" zal nooit een eerstelijnswerking opzetten die in de plaats treedt van de dienstverlening t.a.v. mensen met een andere herkomst door reguliere actoren.

Ook de tweedelijnswerking van het agentschap "Integratie en Inburgering" wordt opgenomen in de regionale operationele plannen. Deze tweedelijnswerking versterkt de eerstelijnswerking en kan regio-overschrijdend zijn (vb. vormingen, projecten met organisaties die een groter werkingsgebied hebben dan een regio,...). De integratiebeleidsdoelstellingen van de lokale besturen in de regio, de doelstellingen van de eerstelijnswerking en de uitvoering en ondersteuning van het horizontaal

beleidsplan Nederlands en Integratie van de Vlaamse Regering zijn richtinggevend voor de regionale prioriteiten op vlak van de tweedelijnswerking.

De tweedelijnswerking is gericht op het verhogen van de doorstroom vanuit de eerstelijnswerking, het werken aan de toegankelijkheid van diensten, het stimuleren van interculturalisering en het opzetten van acties en projecten in functie van het verhogen van de sociale cohesie, het samenleven in diversiteit en de emancipatie van de doelgroepen van het integratie- en inburgeringsbeleid met het oog op evenredige participatie.

Ook de opdracht met betrekking tot het verhogen van de dienstverlening ten aanzien van anderstaligen die Nederlands leren met het oog op professionele, educatieve en sociale zelfredzaamheid, maakt deel uit van de tweedelijnswerking van het agentschap “Integratie en Inburgering”. Onder “dienstverlening” wordt verstaan:

- een tweedelijnswerking met het oog op het promoten van het belang van een goede kennis van de Nederlandse taal en het gebruik van Nederlands als omgevingstaal (taalpromotie);
- een tweedelijnswerking gericht op het bevorderen van het gebruik en de kennis van het Nederlands, zowel in de omgang met klanten als bij de eigen medewerkers. Taalbeleid vormt een hefboom om anderstaligen de hand te reiken om werk te maken van een goede integratie en om organisaties, besturen en reguliere voorzieningen te ondersteunen in hun werking ten aanzien van anderstaligen.
- In samenwerking met de Centra voor leerloopbaanbegeleiding en vanuit een tweedelijnswerking experimentele projecten ondersteunen die gericht zijn op het creëren van voldoende oefenmogelijkheden Nederlands. Het agentschap “Integratie en Inburgering” zal nooit lessen Nederlands organiseren.
- Vanuit de eerstelijnswerking opvolgen welke vormingsnoden er bij de doelgroep van het inburgerings- en integratiebeleid zijn en welke de knelpunten zijn met betrekking tot het aanbod NT2 in functie van het realiseren van de doelstellingen van het inburgerings- en integratiebeleid. Deze vormingsnoden en knelpunten worden signaleerd aan de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding die het aanbod afstemmen op de vraag.

Voor sociaal tolk- en vertaaldiensten zal het agentschap “Integratie en Inburgering” – behalve in de steden Gent en Antwerpen en op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk gewest – optreden als inrichtende macht.

In de Vlaamse Rand worden de opdrachten met betrekking tot taalbeleid en taalpromotie uitgevoerd door vzw de Rand. Er wordt daartoe een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen het agentschap “Integratie en Inburgering” en vzw de Rand. Een jaarlijks operationeel plan legt de beleidsprioriteiten vast voor het werkingsgebied van de Vlaamse Rand in het kader van het realiseren van de doelstellingen van het integratie- en inburgeringsbeleid op vlak van taalpromotie en taalbeleid en op vlak van kennis- en expertise-uitwisseling.

4.9. Lokale Integratiesubsidies

Lokale besturen die een inclusief integratiebeleid voeren, worden daarvoor erkend en krijgen van de Vlaamse Overheid een lokale integratiesubsidie. Deze

integratiesubsidie vervangt de huidige subsidiëring voor lokale integratiediensten en is boven alles een naamwijziging van de huidige subsidie voor lokale integratiediensten: de uitvoering van het planlastendecreet heeft immers als gevolg dat de Vlaamse Overheid niet langer de voorwaarde oplegt aan een lokaal bestuur om met de integratiesubsidie een afzonderlijke integratiedienst op te richten.

Deze financiële impuls vanuit Vlaanderen (obv financieringsmodel en conform de voorwaarden van het planlastendecreet) kunnen lokale besturen gebruiken om hun integratiebeleid verder uit te bouwen. Voorwaarden zijn:

- Het is een inclusief beleid. Dit betekent dat alle reguliere actoren, zowel diensten van het lokale bestuur als externen, in hun aanbod en dienstverlening aandacht hebben voor de noden en behoeften die de toenemende diversiteit met zich meebrengt. Hieraan werken is een gedeelde verantwoordelijkheid.
- Het integratiebeleid bevordert een goede kennis van het Nederlands en actieve deelname aan de samenleving via werk, onderwijs en vrije tijd en bevordert het samenleven.
- Het integratiebeleid is opgenomen in de meerjarenplanning en meerjarenbegroting van de gemeente.
- Het lokaal bestuur neemt de regiefunctie op.

Lokale besturen die erkend zijn en een lokale integratiesubsidie krijgen, zijn regisseur van het integratiebeleid op het grondgebied van hun gemeente of stad. Dit betekent concreet:

- Het lokaal bestuur bepaalt de prioriteiten voor het (integratie)beleid op basis van een omgevingsanalyse. Het agentschap “Integratie en Inburgering” levert beschikbare gegevens aan voor de omgevingsanalyse. De acties uit het lokaal beleidsplan die betrekking hebben op de doelgroepen van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid zijn gekend.
- Het lokaal bestuur coördineert de verschillende acties die door verschillende actoren kunnen worden gerealiseerd i.f.v. het eigen integratiebeleid en stemt ze op elkaar af. Dit kan gebeuren via een lokaal overlegplatform.
- Het lokaal bestuur creëert draagvlak voor het voeren van een integratiebeleid, zowel binnen het lokaal bestuur als met externe partners.
- Het lokaal bestuur kan de middelen die het vanuit Vlaanderen ter beschikking krijgt, vrij inzetten zolang de voorwaarden voor de integratiesubsidie worden gerespecteerd. Het bestuur kan met die middelen zowel eigen personeelsleden financieren als opdrachten uitbesteden aan derdeorganisaties. Uit de afrekening moet blijken dat de middelen besteed zijn voor het realiseren van een inclusief integratiebeleid.
- De werking van het agentschap “Integratie en Inburgering” op het grondgebied van het lokaal bestuur wordt binnen de beschikbare middelen en in lijn met de Vlaamse prioriteiten afgestemd op de beleidsprioriteiten van het lokaal bestuur. Het lokaal bestuur kan bijkomende opdrachten delegeren aan het agentschap “Integratie en Inburgering” zolang die stroken met de doelstellingen van het integratie- en inburgeringsbeleid en de visie en missie van het agentschap “Integratie en Inburgering”.
- De relatie agentschap “Integratie en Inburgering”-lokaal bestuur is er een van een dienstverlener ten aanzien van een klant: de operationalisering van de doelstellingen van het agentschap “Integratie en Inburgering” wordt in overleg

met het lokaal bestuur opgemaakt. Het agentschap “Integratie en Inburgering” kan ook andere initiatieven nemen op het grondgebied van het lokaal bestuur.

In functie van de uitvoering en ondersteuning van de beleidsprioriteiten geformuleerd in het horizontaal beleidsplan Integratie en Nederlands garandeert het agentschap “Integratie en Inburgering” overal een eerste- en een tweedelijnswerking.

Een of meerdere onderdelen van de regiefunctie (coördinatie en afstemming, draagvlak creëren,...) kunnen tijdelijk opgenomen worden door het agentschap “Integratie en Inburgering”. Dit gebeurt steeds in samenwerking met het lokaal bestuur en in functie van overdracht van de volledige regiefunctie aan het lokaal bestuur.⁵ Waar dit het geval is, wordt een samenwerkingsovereenkomst afgesloten.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

De meertalige realiteit van Brussel plaatst het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid in een ander perspectief. De regiefunctie die de Vlaamse overheid toekent aan lokale besturen wordt voor Brussel opgenomen door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De regierol wordt verder gedefinieerd in overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De prioritaire klanten op tweedelijnsniveau zijn de door Vlaanderen gesubsidieerde diensten en organisaties. De eerstelijnsdoelgroep zoals gedefinieerd onder 4.3. wordt afgestemd op het Nederlandstalig onderwijs, op Nederlandstalige instellingen en op een engagement van die eerstelijnsdoelgroep op het vlak van Nederlands en participatie.

Het werkingsgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vormt een afzonderlijke “Integratie en Inburgering”-regio. De Vlaamse Gemeenschapscommissie treedt op als inrichtende macht voor de sociaal tolk- en vertaaldienst die door Vlaanderen wordt erkend. De Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt versterkt om de regierol optimaal te kunnen vervullen.

4.10. Lokale besturen zonder integratiesubsidie

Lokale besturen zonder integratiedienst worden uitgenodigd om deel te nemen aan het regio-overleg. (cf. supra)

Lokale besturen zonder integratiedienst kunnen de regierol van het integratiebeleid in hun stad/gemeente opnemen als hiervoor een samenwerkingsovereenkomst wordt opgemaakt met het agentschap “Integratie en Inburgering”. Zonder samenwerkingsovereenkomst bepaalt het agentschap “Integratie en Inburgering” de operationele doelstellingen op de eerste en de tweede lijn. Deze prioriteiten worden besproken op het regio-overleg waar deelnemende lokale besturen hun advies kunnen inbrengen over de voorgestelde operationele doelen.

⁵ Cf het principe van ‘de ontvoogde gemeente’ zoals opgenomen in het witboek Interne staatshervorming p.70-71.

Het agentschap “Integratie en Inburgering” zal steeds de lokale besturen zonder integratiedienst informeren over de activiteiten op het werkingsgebied van het lokaal bestuur.

5. CENTRA VOOR LEERLOOPBAANBEGELEIDING (werktitel)

De opdracht met betrekking tot intake, screening en doorverwijzing van anderstaligen die Nederlands leren met het oog op professionele, educatieve en sociale zelfredzaamheid die vandaag door de Huizen van het Nederlands wordt uitgevoerd, zal in de toekomst door de ‘Centra voor leerloopbaanbegeleiding’ worden opgenomen. Het concept van de ‘Centra voor leerloopbaanbegeleiding’ zal verder worden uitgewerkt door de minister van onderwijs.

In functie van een klantgerichte werking zal een één-loket-functie in de vestigingen van het agentschap “Integratie en Inburgering” gegarandeerd worden, zowel voor intake, screening en doorverwijzing naar een passend aanbod NT2 als voor het oriënteren van volwassenen met een specifieke leervraag en leernood. Dit laatste in het bijzonder voor inburgeraars met een educatief perspectief.

Tussen de op te richten centra voor leerloopbaanbegeleiding en het agentschap “Integratie en Inburgering” wordt een samenwerkingsovereenkomst afgesloten in functie van een optimale doorstroom van informatie, expertise-uitwisseling, de opmaak van omgevingsanalyses en een optimale afstemming van de operationele processen. De centra voor leerloopbaanbegeleiding maken gebruik van de Kruispuntbank Inburgering in functie van de administratieve vereenvoudiging en het opvolgen van de inschrijvingen en aanwezigheden in de cursussen Nederlands voor inburgeraars.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Gezien de tweetalige context van Brussel, blijft het Huis van het Nederlands Brussel het aanspreekpunt voor taalpromotie en taalbeleid. In die zin wijkt de opdracht van de “Integratie en Inburgering”-regio Brussels Hoofdstedelijk Gewest af van de andere regio's. Bij de verdere uitwerking van het concept ‘Centra voor Leerloopbaanbegeleiding’ wordt er over gewaakt dat ook in Brussel de één-loket-functie kan gegarandeerd blijven, dat er voldoende garanties zijn voor de doorstroom van inburgeraars naar de diensten van het agentschap “Integratie en Inburgering” en dat de regierol van de VGC op vlak van alle aspecten van het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gerealiseerd kan worden.

6. VERDER VERLOOP VAN HET PROCES

- a. Er wordt een technische werkgroep “hervorming van de integratie- en inburgeringssector” opgericht. Er worden minstens vertegenwoordigers uit het departement bestuurszaken, financiën en begroting en AFM opgenomen in de werkgroep. De algemeen directeur, Dhr. Sami Souguir, wordt aangeduid als veranderingsmanager. Hij mag een beroep doen op externe expertise. De werkgroep wordt belast met volgende opdrachten:

- Creëren van draagvlak en opstellen van een communicatiestrategie i.f.v. voldoende feedback naar en betrokkenheid van de deelsectoren bij de verdere uitvoering van het concept.
 - Een onderzoek uitvoeren om de rechtspersoonlijkheid van de EVA te bepalen en om na te gaan hoe de uitvoering van het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse regering in Gent en Antwerpen kan worden opgenomen door de steden.
 - De financiële implicaties van dit model in kaart brengen. Minstens volgende zaken dienen uitgeklaard te worden:
 - Huidige financieringsstromen;
 - Financiële en logistieke ondersteuning door provincies/steden;
 - Mogelijke toekomstige financieringsmodellen die garanderen dat zowel een eerste- als een tweedelijnswerking behouden blijft en dat het huidig financieel evenwicht tussen de opdrachten die betrekking hebben op inburgering en integratie behouden blijft.
 - De implicaties voor de inhoudelijke werking in kaart brengen en voorstellen formuleren voor:
 - De inhoudelijke en procesmatige afstemming tussen deelwerkingen;
 - De mogelijkheden tot afstemming en complementariteit van de werkingen.
 - Afstemming van werking, beleidsinput, kennis- en expertise-uitwisseling en uitwisseling van data met Gent en Antwerpen voor het geval de steden als uitvoerder van het inburgerings- en integratiebeleid worden aangeduid.
 - Procesbegeleiding opzetten voor de overdracht van de huidige werkingen naar de EVA met aandacht voor de huidige organisatorische verschillen. Er is minstens duidelijkheid over :
 - Juridische implicaties
 - Overdracht van activa en passiva
 - Implicaties voor personeel
 - Overdracht van personeelsleden van de huidige naar de toekomstige structuren
 - Overleg met de vakorganisaties over alle personeelsgerelateerde onderwerpen.
 - Opmaak kaderdecreet
 - Over alle opdrachten heen wordt bewaakt dat de finaliteit van zowel het inburgerings- als het integratiedecreet en het decreet op de Huizen van het Nederlands kan worden gerealiseerd en dat de financiële evenwichten gevrijwaard blijven.
- b. Samen met de minister bevoegd voor onderwijs en de minister bevoegd voor werk wordt het concept voor de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding verder uitgewerkt en worden de financiële implicaties van het voorstel verder uitgeklaard.
- c. Communicatie aan de sector over het concept en het verdere verloop van het proces. De sector zal maximaal betrokken worden bij de verdere uitvoering van het concept.

Geert BOURGEOIS

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand